

Wie gaat er nu door het leven met de voornaam Adamus Oomkens?

Albert van der Kaap

Tussen de namen Maria, Anna, Wilhelmina, Klaas, Elina, Jan, Johannes, Margaretha en Jakob van de kinderen van Hendrik Benus en Arnoldina van der Laan stond daar ineens Adamus Oomkens als voornaam. Ik was dit *'verschijnsel'* van een opvallende voornaam al eens eerder tegengekomen, toen tussen *'alledaagse'* namen ineens de naam Magdalena Dorothea opdook. Dat bleek te danken of, zo u wilt, te wijten te zijn aan het feit dat zij een bastaarddochter bleek te zijn van een Duitse edelman, uit een geslacht dat met een aantal kronkels teruggaat tot Dietrich Fortunatus, graaf van Oldenburg.

Mijn zoektocht naar de reden voor de voornaam Adamus Oomens bracht mij al snel op het spoor van de *'oorspronkelijke'* Adamus.

Koopman, grutter en bakker Hendrik Benus trouwde met Arnoldina van der Laan, dochter van Wilhelmus van der Laan (koopman, kroeghouder, gemeentebode en deurwaarder en zoon van dominee Arnoldus van der Laan¹) en Eltje Hindriks Thames. Noch onder de voorouders van Hendrik, noch onder die van Arnoldina trof ik de naam Adamus of Adamus Oomkens aan.

Weliswaar had Arnoldina een broer die Adamus Oomkens heette, maar dat bracht me ook niet verder. Ik vond het goede spoor pas toen ik zag dat een zus van de vader van Arnoldina, Maria van der Laan, in 1801 getrouwd was met een Adamus Oomkens.

Deze Adamus Oomkens werd geboren op 6 september 1772 in Engelbert en overleed op 14 april 1842 in Onstwedde.² Op 5 oktober 1800 werd hij predikant in Onstwedde in de Nederduitse / Waalse/ Engelse kerk in Nederland.³ Adamus studeerde in 1790 in Groningen *'gratis amicitiae causa'*, anderen betaalden dus voor zijn opleiding. Vermogend zullen zijn ouders niet zijn geweest en dat is weinig verrassend als we zien dat zijn vader, Gerhardus, ook predikant was. Het tractement van dominees hield, in die tijd, niet over. Niet voor niets boerden veel dominees er ook nog bij, wat nog steeds te zien is aan de vele pastorieën in het noorden van ons land met de naam Weem. Pastorieën met een voorhuis en daarachter een boerderij gedeelte. Gerhardus was achtereenvolgens predikant in Wijnjeterp, Engelbert (waar Adamus werd geboren), Zuidhorn en Blijham, waar hij in 1810 overleed en in de kerk werd begraven.⁴

Adamus was, als we een tijdschrift voor de protestantse kerken in Nederland, dat kort na zijn overlijden verscheen, mogen geloven, bijzonder geacht en bemind in Onstwedde vanwege zijn *'minzaamheid, gulheid, oprechtheid en ijver in zijn dienstwerk.'* Dat zal er zeker toe hebben bijgedragen dat hij steeds voor de beroepen die op hem werden uitgebracht geeft bedankt. Wel functioneerde hij door *'hooge jaren en ligchaams-ongesteldheden'* niet meer zoals hij wilde. Hij

---

¹ Arnoldus van der Laan trouwde op 14 maart 1781 in Scharmer met Margaretha Mennes, weduwe van weesheer Pieter de Cock met wie zij op 4 maart 1770 in Ten Boer was getrouwd.

² Ook een broer van Adamus, Omius was predikant.

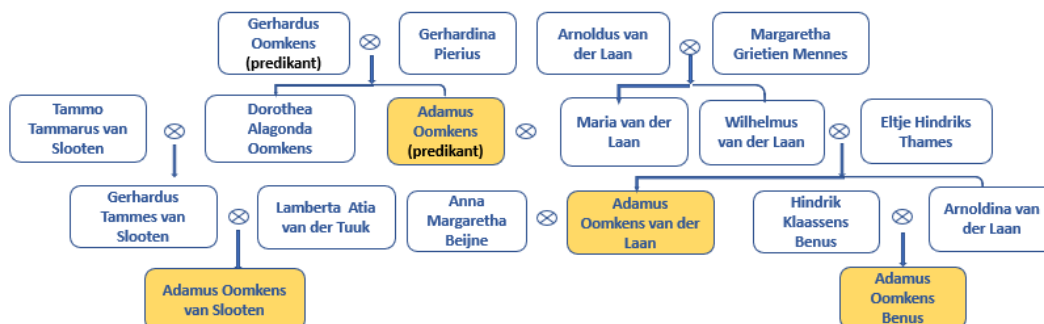
³ <https://bit.ly/4bQP1AL>

⁴ Meer informatie over deze prinsgezinde predikant op:

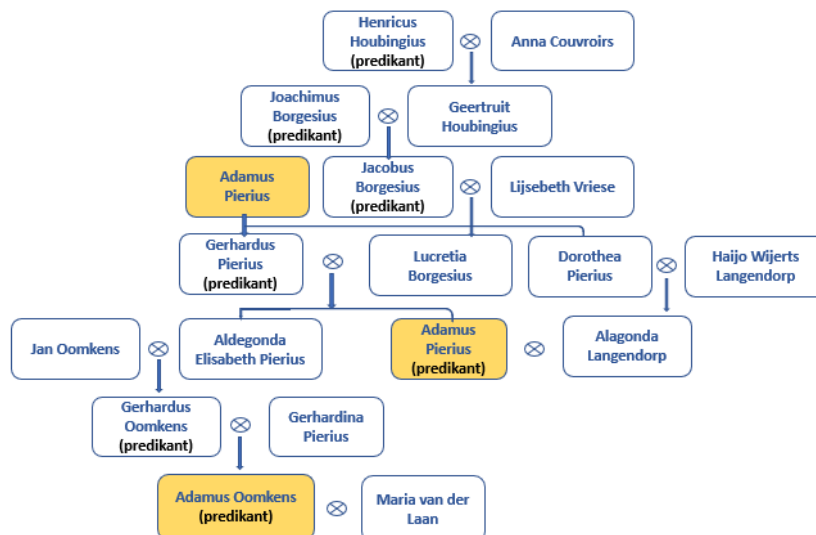
<https://www.nazatendevries.nl/Artikelen%20en%20Colums/Dorpen/Blijham/Blijham,%20een%20profeet%20in%20eigen%20land%20ge%C3%ABerd.html>

overleed na een 'ongesteldheid' van slechts twee dagen met een 'bijkomende omstandigheid' (apoplexia fulminans = een snel verlopende hersenberoerte). Voor zijn weduwe werd het 'annus gratiae' waargenomen, het jaar, dat de ringpredikanten prediken voor een weduwe van een overleden ambtsbroeder.⁵

Adamus Oomkens was niet de enige die deze voornamen droeg. Ook een kleinzoon van Dorothea Alagonda Oomkens, zus van dominee Adamus Oomkens, kreeg van zijn ouders Gerhardus Tammes van Slooten en Lamberta Atia van der Tuuk deze naam. De achterneven Adamus Oomkens Benus en Adamus Oomkens van Slooten werden niet lang na elkaar geboren, Adamus Benus op 7 september 1834 en Adamus van Slooten op 8 juli 1837.

De voornaam Adamus komt niet via de Oomkens in de familie, maar via de familie Pierius. De vader van Adamus Oomkens, Gerhardus (net als zijn zoon predikant), trouwde met Gerhardina Pierius, dochter van Adam Pierius (predikant), die getrouwd was met zijn nicht Alagonda Langendorp, dochter van Dorothea en Gerhardus Pierius. Ook de vader van Dorothea en Gerhardus Pierius heette Adamus.

We weten nu waar de voornaam Adamus Oomkens vandaan komt, maar een verklaring voor de keuze van deze naam biedt deze informatie ons nog niet. Misschien is de verklaring eenvoudig. De bekende Oldenzaalse dominee Johannes Palthe kreeg een zoon die de opvallende voornamen Arnold

⁵ Boekzaal der geleerde wereld, en Tijdschrift voor de Protestantsche Kerken in het Koninkrijk der Nederlanden, 1942: <https://bit.ly/49pOPYO>

Albert Willem van Wulfften kreeg, waarmee hij werd vernoemd naar een op jeugdige leeftijd (26 jaar) overleden zoon van ds. Arnold van Wulfften en Aleida Johanna Palthe (zus van Johannes) Arnold: Arnold Albert Willem van Wulfften. Van Wulfften is eigenlijk een achternaam, maar gaat op de geboortedatum van de zoon van Johannes Palthe als voornaam op de boreling over. Reden voor de toevoeging van de naam van Wulfften was dat anders deze naam zou uitsterven, Arnold van Wulfften en zijn vrouw kregen geen andere kinderen, die de familienaam zouden kunnen voortzetten. In 1830 werd in het bevolkingsregister van Oldenzaal de naam van Wulfften toegevoegd aan de naam Palthe en is dan geen voornaam meer.⁶

Misschien is iets dergelijk ook hier het geval. Van Adamus Oomkens en Maria van der Laan weten we dat zij op 7 september 1807 een levenloos kind kregen, maar verder zijn van hen geen kinderen bekend. Misschien hebben Arnoldina van der Laan en haar man en Gerhardus van Slooten en zijn vrouw met het vernoemen van hun kinderen zijn naam levend willen houden. Als dat het geval is dan heeft het niet lang mogen duren, Adamus Benus is nooit getrouwd en Adamus van Slooten overleed toen hij nog maar zeven maanden oud was. Beiden hebben dus geen kinderen nagelaten die zij de naam Adamus Oomkens hadden kunnen geven.

Maar misschien is er (ook) nog een andere reden. Het gehucht Veenhuizen bij Onstwedde had in de eerste helft van de negentiende eeuw een eigen dorpsschool. Van 1819–1823 was Dirk Gerardus Muller, in Den Haag geboren en getogen, onderwijzer aan deze school. Ook al was hij bij zijn aantreden nog maar zestien jaar, de schoolopziener is in zijn verslag bijna lyrisch over hem: ..... *Met zedigheid paart hij eene tamelijke vrijmoedigheid en eene beschaafdheid, verre boven het gewone peil der eerst aankomende Westerwolder Meesters. Alles wat ik hier zag verdiende mijne goedkeuring.....*. *Opvallend genoeg is deze jongeman in het protestantse Groningen katholiek, wat de gemeente Onstwedde die hem heeft aangesteld lof van de inspecteur oplevert: '.... Eere zij de liberale denkwijze van de Gemeente van Onstwedde en Veenhuizen, wier ingezetenen, hoewel bijna allen van den Hervormden Godsdienst, dezen Jongeling bij voorkeur ten Onderwijzer hebben verkozen ....'*

En dan komt een voor ons onderzoek belangrijke passage in het inspectierapport. De houding van de Onstwedder predikant ds. Adamus Oomkens heeft hierbij mogelijk een invloedrijke rol gespeeld, aangezien *".....hij (Oomkens) hem in de tusschen schooluren aan huis nam, om zijn Nichtje wat voort te helpen en in haar schoolwerk te onderrigten....."*⁷

Het moet hier wel gaan om zijn nicht Arnoldina, want Arnoldus van der Laan had met Margaretha Mennes slechts twee kinderen⁸, Maria (getrouwd met Adamus Oomkens) en Wilhelmus die met Eltje Hindriks Thames een dochter, Arnoldina had. Het is niet ondenkbaar dat Wilhelmus zijn zoon vernoemde naar haar weldoener. Al verklaart dit, eerlijk gezegd nog niet waarom ook een kleinzoon van de zus van Adamus Oomkens deze voornamen kreeg.

⁶ <https://www.kruisselt.nl/geschiedenis-van-hotel-t-kruisselt/>

⁷ https://onstwedde.info/zo-was-t/zo-was-t-detail.html?uid=15527&page_id=1

⁸ <https://bit.ly/3OYgMPw>